

rat. 28/5-64

Kertomus tarkistuskaivauksesta, jonka hum. kand. Pirkko-Liisa Lehtosalo suoritti 11. 7. - 18. 7. 1962 Urjalan Laukeelan Ali-Uotilan haassa alueella, joka tuli jäämään kirkolta asemalle vievän tien alle. Kaivaus oli jatkoa edellisen kesän kaivaukselle. - Kertomukseen liittyy 13 karttaa ja 13 valokuvaa (filmien n:ot 28339 - 28350). Löydökset on luetteloitu KM:n esihistoriallisen osaston luettelonumeroilla 16247:1-33.

Kesällä 1961 kaivettuani rautakautiset hautarauniot 20 ja 21 Ali-Uotilan suuressa kalmistossa Urjalan pitäjän Laukeelan kylässä tein muutamia koekuoppia raunioiden läheisyyteen, koska paikkakuntalaisten mukaan kalmistoalueelta löytyi mistä tahansa muinaisesineitä. Koekaivauksenkin perusteella tämä näytti mahdolliselta (katso vuoden 1961 kaivauskertomusta KM:n esihist. os. top. arkistossa), minkä johdosta sain keväällä 1962 tehtävän varmistautua siitä, ettei muinaisjäännöksiä tulisi jäämään rakenteilla olevan kirkolta asemalle vievän tien alle.

Ensimmäinen seikka, jonka havaitsin paikalle saavuttuani, oli se, että suuressa maakivessä rauniossa 21, oli uhrikuoppia (kartta 1). Se, ettei niitä ennemmin oltu huomattu, johtui todennäköisesti sammalkerroksesta, joka peitti aikaisemmin kiven yläosan, mutta oli nyt raapiintunut pois.

Ensimmäinen koeoja tehtiin tulevan tien suuntaiseksi (itäkaakosta länsiluoteeseen) kaivettujen raunioiden välille (kartta 1.). Aluksi näytti siltä, että ruokamullan alta tulisi vain puhdasta hiekkaa, mutta ojan länsipäästä ilmestyi kohta, mistä pian n. 10 cm paksun turpeen alta ilmestyi osa pitkää rautaesineitä.

Lisäksi löydettiin rautakuonaa ja maatuneita luunpaloja, minkä johdosta paalutettiin 15 m² laaja alue (koekaivausalue I), joka päätettiin tarkastaa lähemmin.

Pitkä rautaesine osoittautui reenjalaksen kappaleeksi, mutta maa ruokamullan alla näytti erittäin sekaiselta, siinä oli punaisen ja keltaisen maan muodostamia läikkiä, hiiltä ja erittäin tummaa maata (kartta 3., valokuva 1), mikä pani epäilemään, että maassa sittenkin olisi jotain merkillistä. Kaivaus ei kuitenkaan antanut muita löydöksiä kuin joitakin läheisessä menneisyydessä valmistettuja rautanauvoja (16247:26-28) sekä ison kimpaleen rautakuonaa (16247:30). Kaivausalueen reunoista piirretyt hienot profiilitkin (kartat 4 ja 5) panevat epäilemään, että maa oli saanut kummallisen värinsä muinaisesta pellonojasta. 50-60 cm:n syvyydessä oli maa aivan raakaa paitsi ruuturivin 17 kohdalla, missä mainittu pellonoja todennäköisesti oli kulkenut.

Vuoden 1960 kaivauskertomuksessa mainittu raunio A otettiin seuraavaksi tutkimuksen kohteeksi (kartat 6-9, valokuvat 5-13). Maanpinnalla näkyi vain muutamia harvoja kiviä, mutta n. 10 cm paksun turpeen alta paljastui säännötön, mutta paikoitellen (esim. valok. 13) ladotulta vaikuttava kiveys, joka keskittyi muutamien suurten maakivien ympäristöön. Maassa oli kivien välissä hieman hiiltä, mutta mitään selviä nokialueita ei esiintynyt. Kysymyksessä ei ollut hauta, sillä koko rauniosta löytyi yksi ainoa palanut luunsiru sekä joitakin paloja maatunutta luuta (sektoreista AOB ja BOC).

Esinelöydöt alueelta olivat enimmäkseen myöhäiseltä ajalta, kuten rautanauvojen katkelmat (16247:9, 10, 13, 17, 19, 20) sekä sinkilä (16247:11). Vain pienet helat (16247:1 ja 12) lienevät esihistoriallisia, samoin kuin ainoa löydetty saviastianpala sektorissa AOB

(16247:2) sekä mahdollisesti kuonamöykät (16247:4, 15, 18 ja 22), joita oli hieman kaikissa sektoreissa. Edellisten lisäksi löytyi yksi piin kappale sekä joitakin paloja palanutta savea. Näytti siis siltä, että vaikkakin sieltä ja täältä haan alueelta olisi aikaisemmin löytynyt vanhoja rautaesineitä, valtaosa näistä ei kuitenkaan olisi ollut esihistoriallisia. Rauniosta 20 oli kuitenkin osa, joka oli aidan toisella puolella, viljapellossa, jäänyt edellisenä kesänä kaivamatta, ja se otettiin nyt tutkimuksen kohteeksi (alue II). Aidan viertä pitkin tehty koeja II osoitti, että viljapellon puolellakin oli kiveystä, mutta tarkemman tutkimuksen valossa tämä näytti pikemminkin raunion syrjästä vierineeltä kuin tarkoituksella ladotulta. Ensimmäinen piirretty kerros näytti melko säännölliseltä (kartta 11, valokuvat 2-4), mutta toisessa kerroksessa ei ollut kuin muutama kivi (kartta 12). Löydöksiä ei ollut kuin yksi pieni palanut luunsiru sekä muutama muru palanutta savea (16247:31-33). Kaivaus osoitti siten, että viljapellon puolelle jäänyt osa rauniosta 20 ei lisännyt mitään oleellista raunion rakenteeseen; se vain hieman suurensi sen laajuutta (vert. kartta 2. vuoden 1961 kertomuksen yhteydessä sekä yleiskartta).

Raunion 20. itäpuolella aivan siinä kiinni oli vielä pieni kiviryhmä, joka päätettiin tutkia (alue III). Turvekerroksen alta paljastui kuitenkin pelkkää ruokamultaa, eikä maanpinnalle näkyneiden kivien välissä ollut mitään yhtenäistä kiveystä (kartta 13). Kiviryhmä tuskin myöskään kuului raunioon 20.

Tien alle jäävälle alueelle tehtiin vielä seitsemän koekuoppaa (katso kartta 1.), joista saadut tulokset jäivät negatiivisiksi. Itäisimmät kaksi kuoppaa, jotka oli tehty pienten kumpareiden kohdalle (vuoden 1961 yleiskartassa merkityt kirjaimilla D ja E),

tosin paljastivat jonkinlaista kiveystä ja sisälsivät hieman hiilimaata, mutta ainoan kivikerroksen alla oli maa aivan raakaa eikä mitään löydöksiä näkynyt, joten tarkemmat kaivaukset näyttivät turhilta.

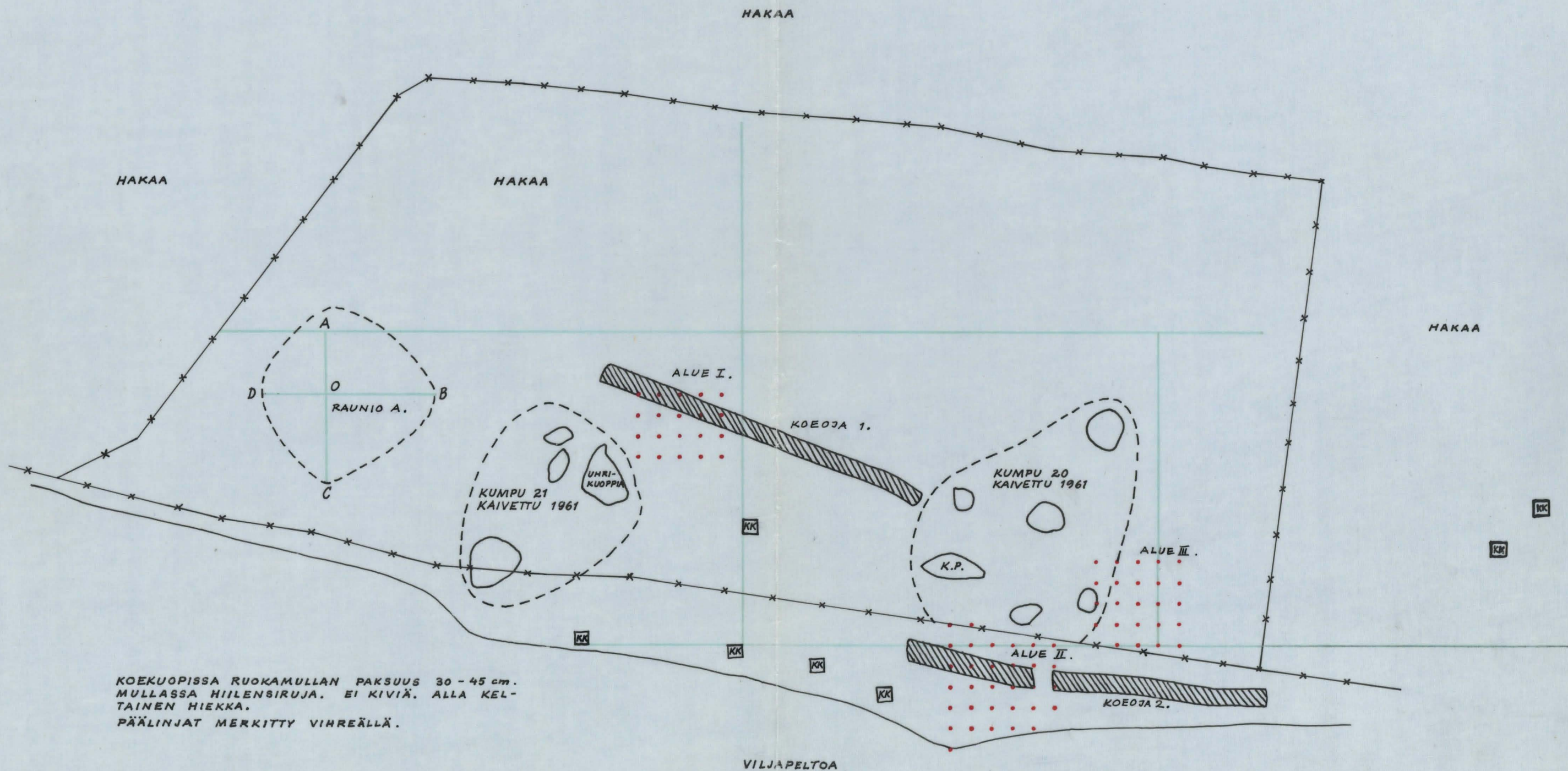
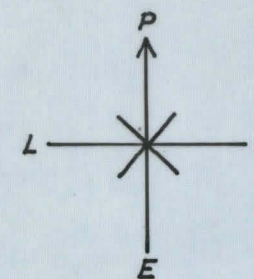
Vuoden 1962 tarkistuskaivauksen tulosten valossa näytti varmalta, että muinaisjäännöksiä ei jää rakennettavan tien alle. Ainoan probleeman muodosti uhrikivi, jonka myöhäinen havaitseminen esti sen säilyttämisen alkuperäisellä paikallaan. TVH:n kanssa tehtiin myöhemmin sopimus kiven siirtämisestä uuteen paikkaan tien vierelle, mistä on tarkempi selostus maisteri Hirviluodon kertomuksessa KM:n top. arkistossa.

Helsingissä 22. 5. 1964

Pirkko-Liisa Lehtosalo
Pirkko-Liisa Lehtosalo

URJALA • LAUKEELA
 Ali-Uotilan haka

P-L. Lehtosalo 1962
 Kartanpiirtäjä : J. Lilja
 Mittakaava 1:200
 Yleiskartta

KOEKUOPISSA RUOKAMULLAN PAKSUUS 30 - 45 cm.
 MULLASSA HIILENSIRUJA. EI KIVIÄ. ALLA KEL-
 TAINEN HIEKKA.
 PÄÄLINJAT MERKITYY VIHREÄLLÄ.

URJALA • LAUKEELA

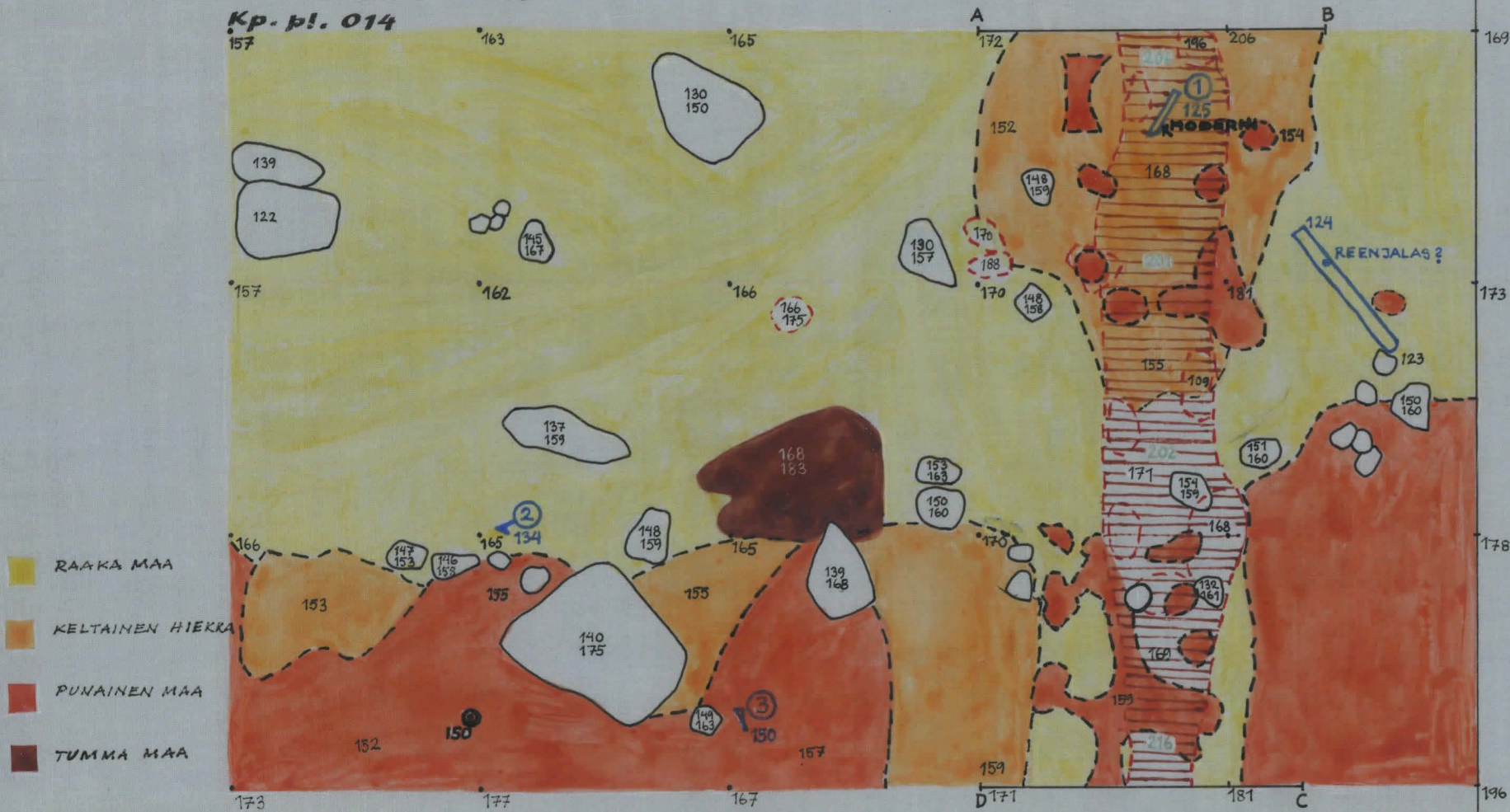
Ali - Uotilan haka

P-L. Lehtosalo 1962

Kartanpiirtäjä : J. Lilja

Mittakaava : 1:25

Kp. pl. 014

- RAAKA MAA
- KELTAINEN HIEKKA
- PUNAINEN MAA
- TUMMA MAA

13

14

15

16

17

18

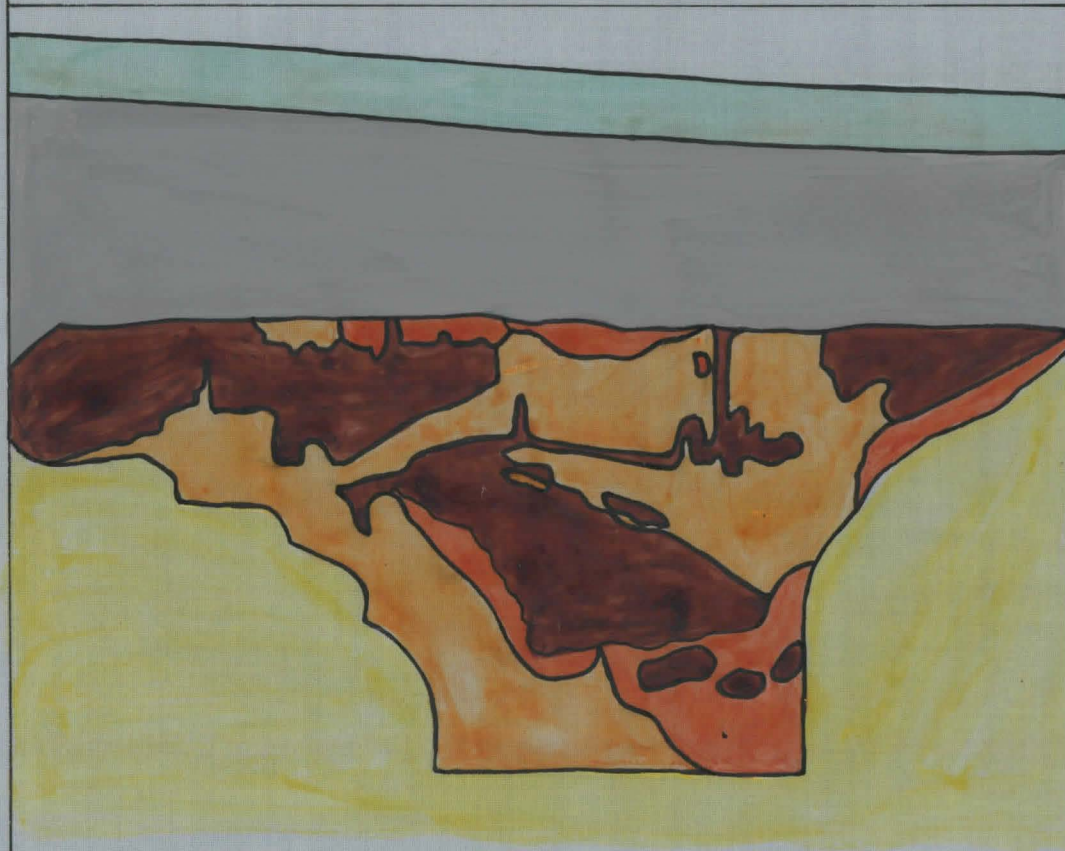
G

URJALA · LAUKEELA
Aii - Uotilan haka

P-L. Lehtosalo 1962
Kartanpiirtäjä : M. Lehtosalo
Mittakaava : 1:10

OJAN PÄÄ , PROFILI
 RUUTUJEN C - D RAJALTA.

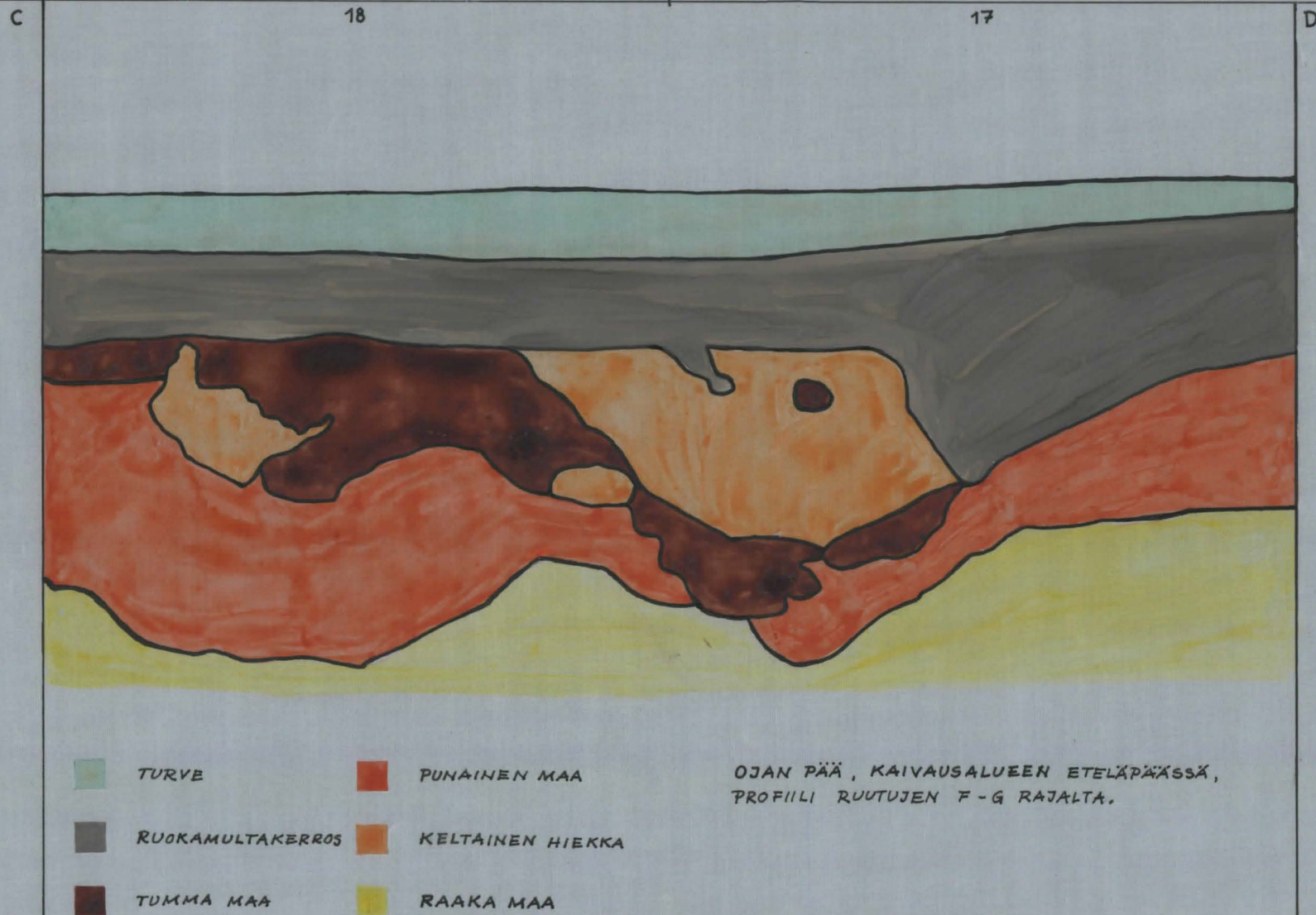
- PUNAINEN MAA
- KELTAINEN HIEKKA
- RAAKA MAA
- TURVE
- RUOKAMULTA
- TUMMA MAA

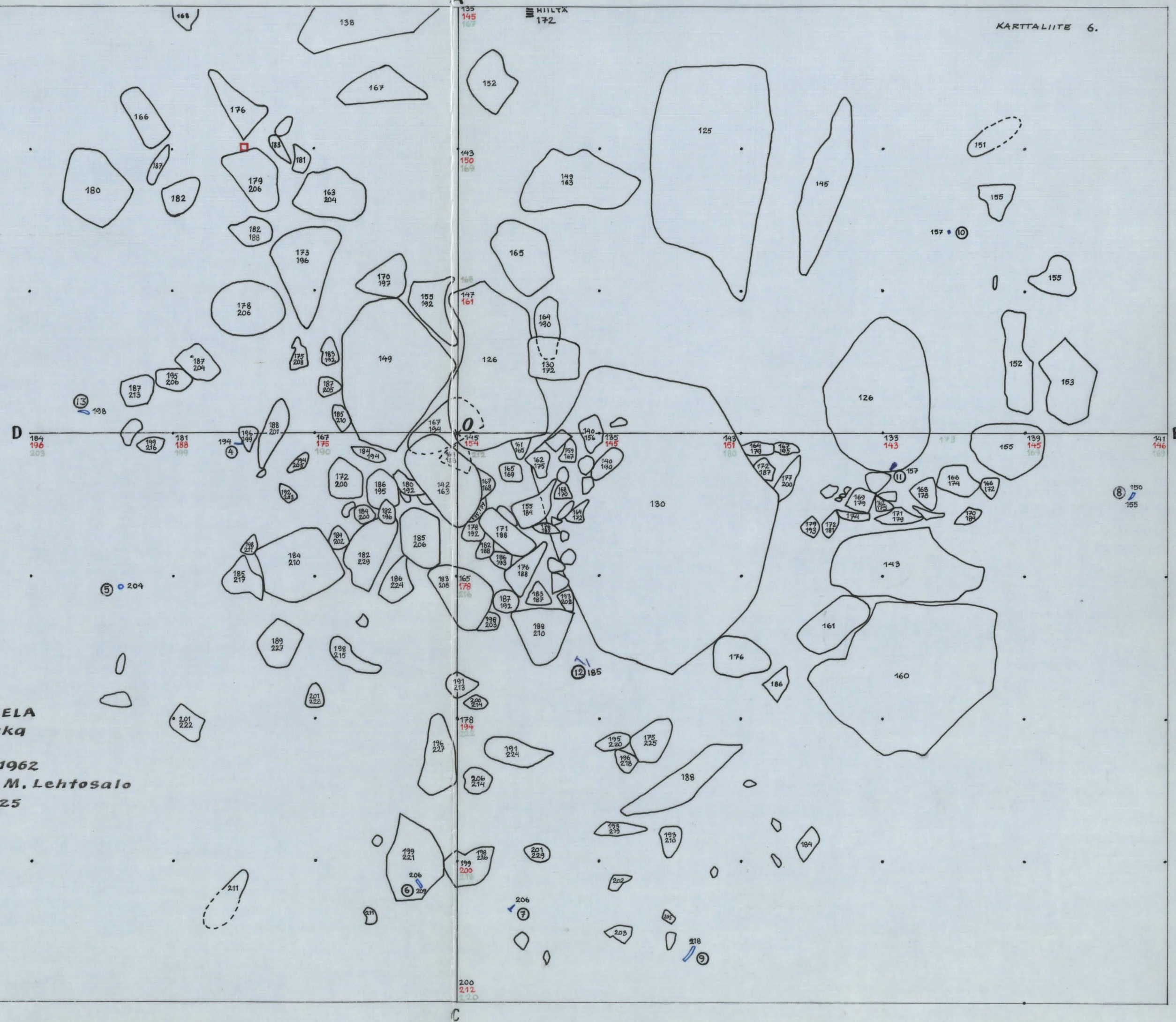
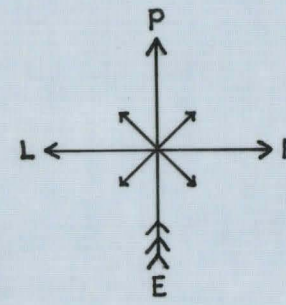

URJALA · LAUKEELA
Ali - Uotilan haka

P-L. Lehtosalo 1962
Kartanpiirtäjä: M. Lehtosalo
Mittakaava: 1:10

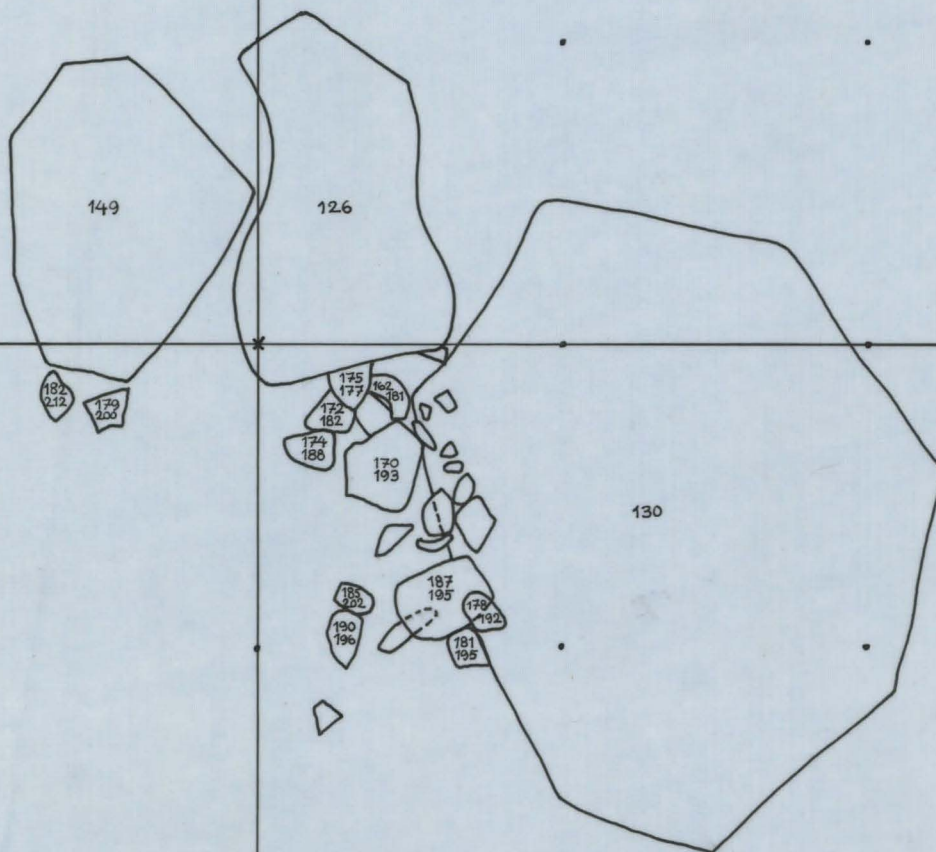
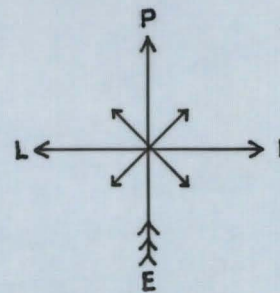

URJALA · LAUKEELA
Ali - Uotilan haka

P-L. Lehtosalo 1962
Kartanpiirtäjä : M. Lehtosalo
Mittakaava : 1 : 25
Kp.pl. : 014

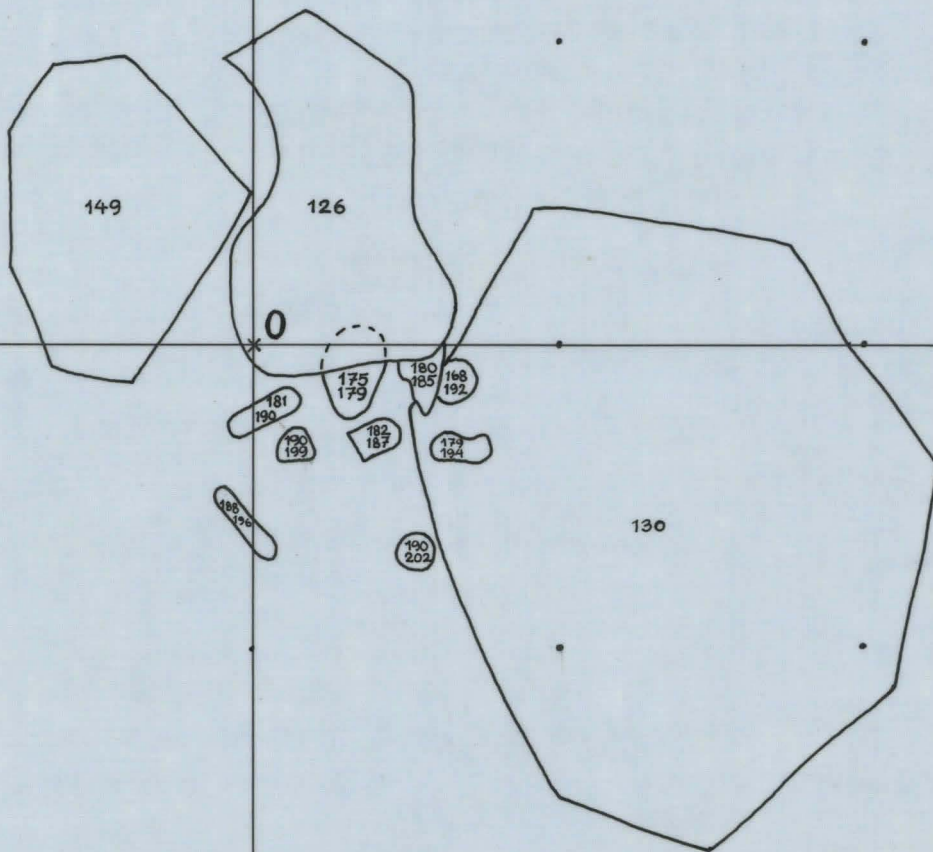
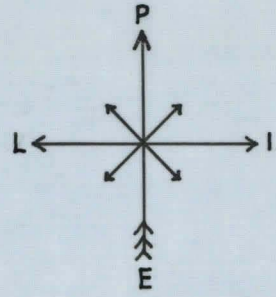
I kerros

URJALA · LAUKEELA
Ali - Uotilan haka

P-L. Lehtosalo 1962
Kartanpiirtäjä: M. Lehtosalo
Mittakaava: 1:25
Kp. pl.: 014

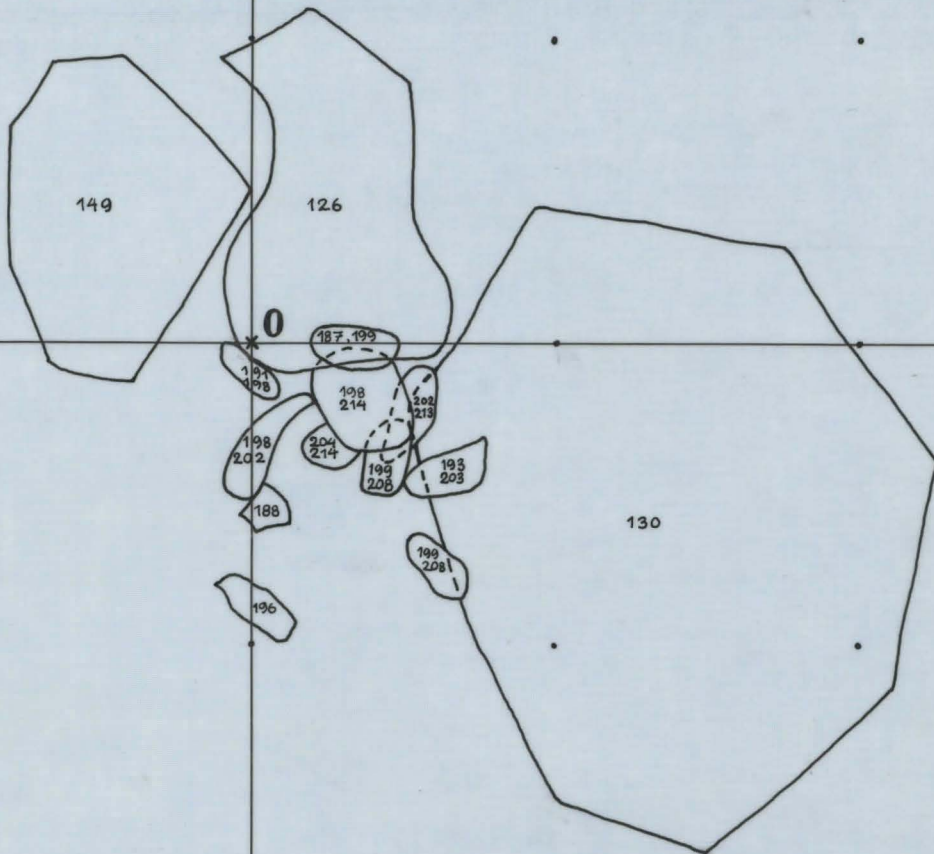
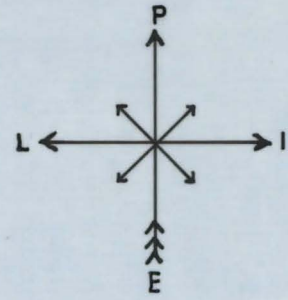
II kerros

URJALA · LAUKEELA
Ali-Uotilan haka

P-L. Lehtosalo 1962
Kartanpiirtäjä : M. Lehtosalo
Mittakaava : 1:25
Kp. pl. : 014

III Kerros

URJALA · LAUKEELA
Ali-Uotilan haka

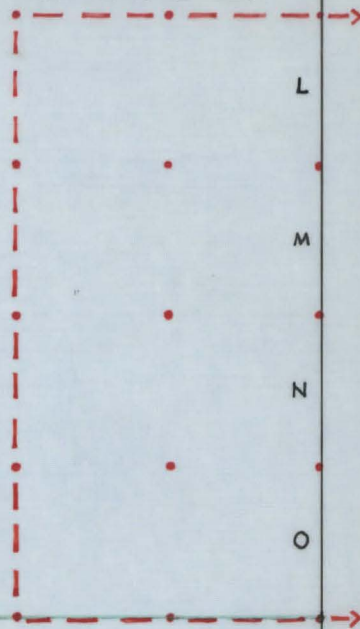
P-L. Lehtosalo 1962
Kartanpiirtäjä : M. Lehtosalo
Mittakaava : 1:25
Kp. pl. : 014

IV kerros

URJALA · LAUKEELA
Ali-Uotilan haka

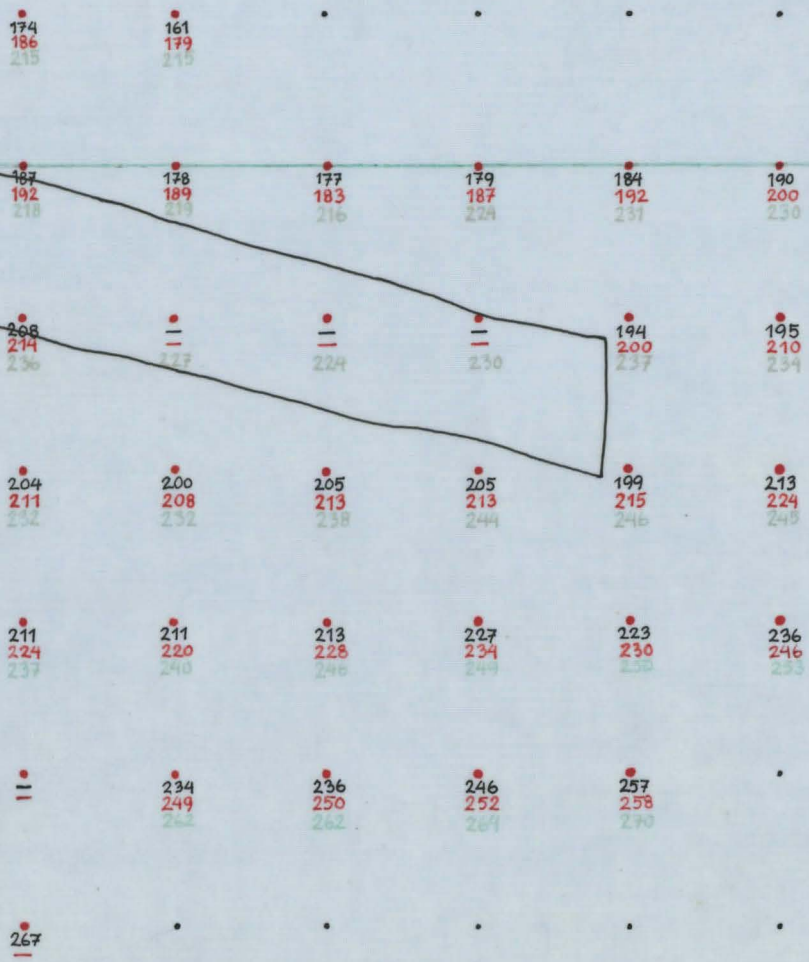
P-L. Lehtosalo 1962
Kartanpiirtäjä: M. Lehtosalo
Mittakaava: 1:50
Kp. pl. 014

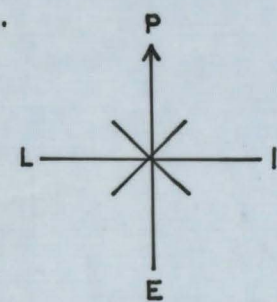
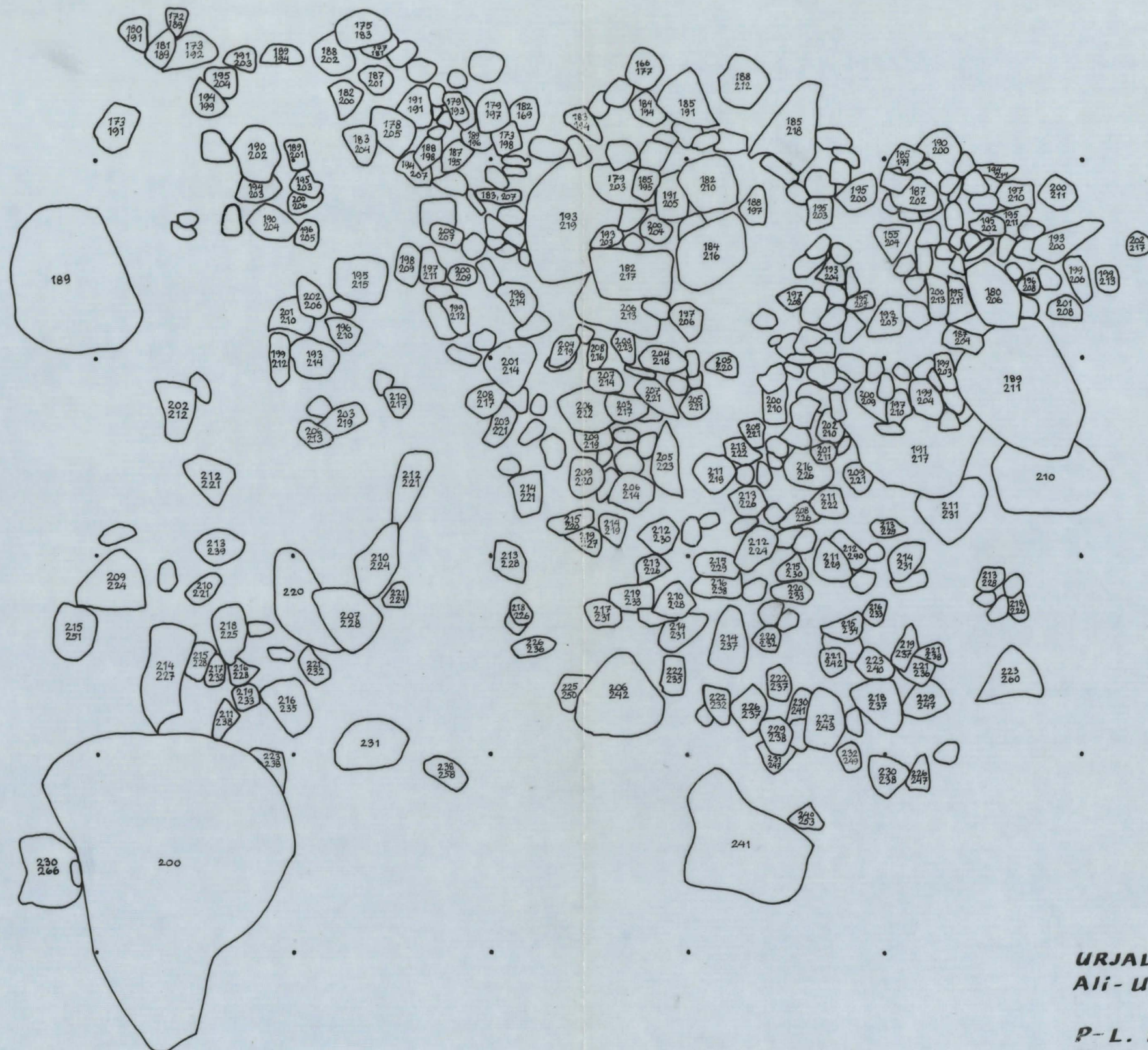
KARTTALIITE 10.

L
M
N
O
P
Q
R
S
T

24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37

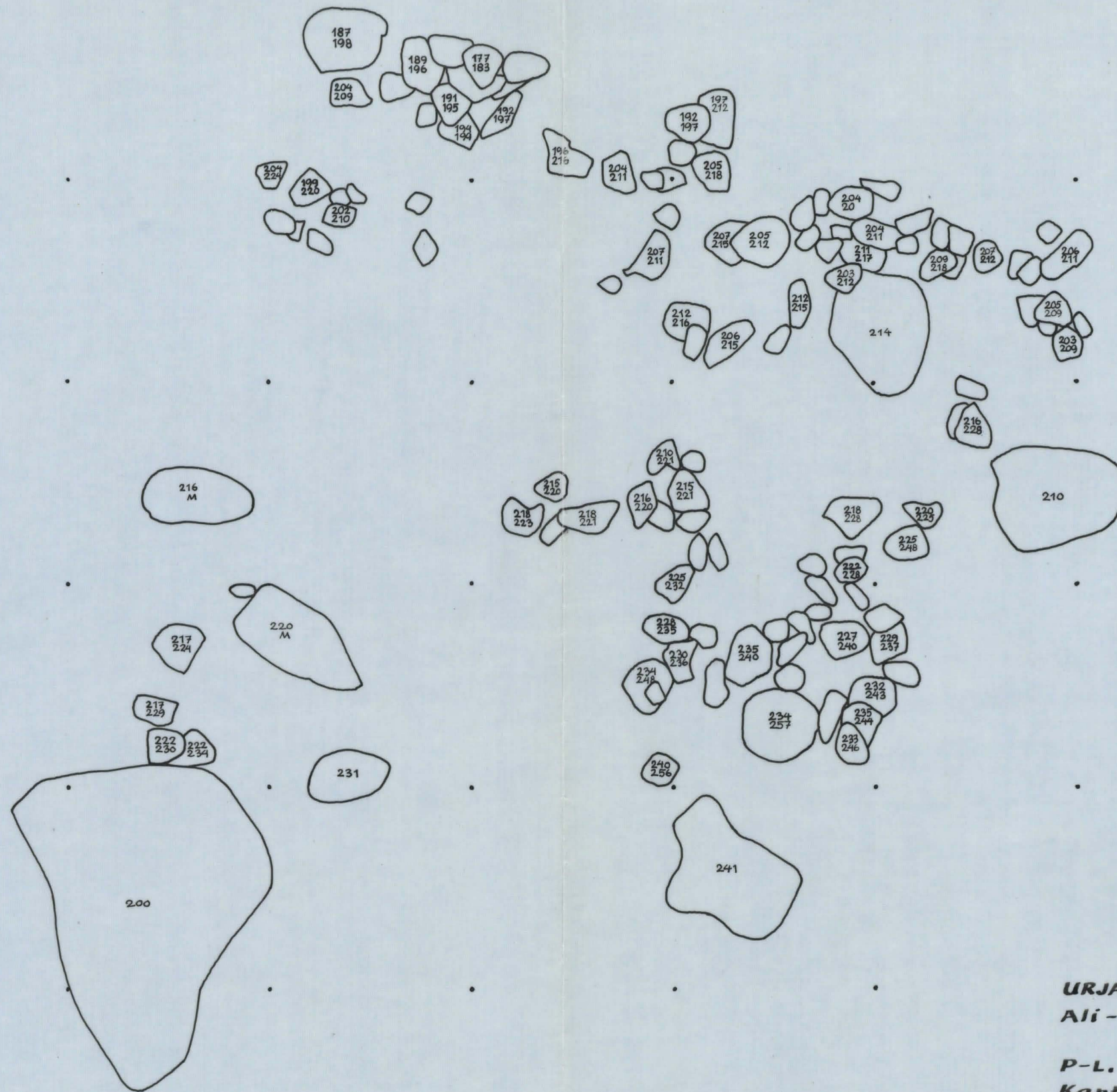

URJALA · LAUKEELA
Ali-Uotilan haka

P-L. Lehtosalo 1962
 Kartanpiirtäjä : J. Lilja
 Mittakaava : 1:25
 Kiintopisteen pl. 014

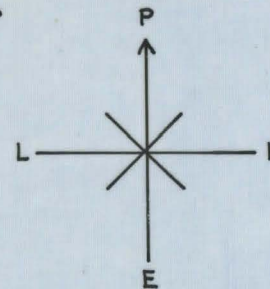
I kerros

URJALA · LAUKEELA
Ali-Uotilan haka

P-L. Lehtosalo 1962
Kartanpiirtäjä : J. Lilja
Mittakaava : 1:25
Kiintopisteen pl. 014

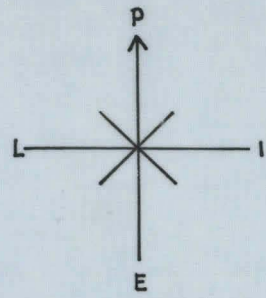
II kerros

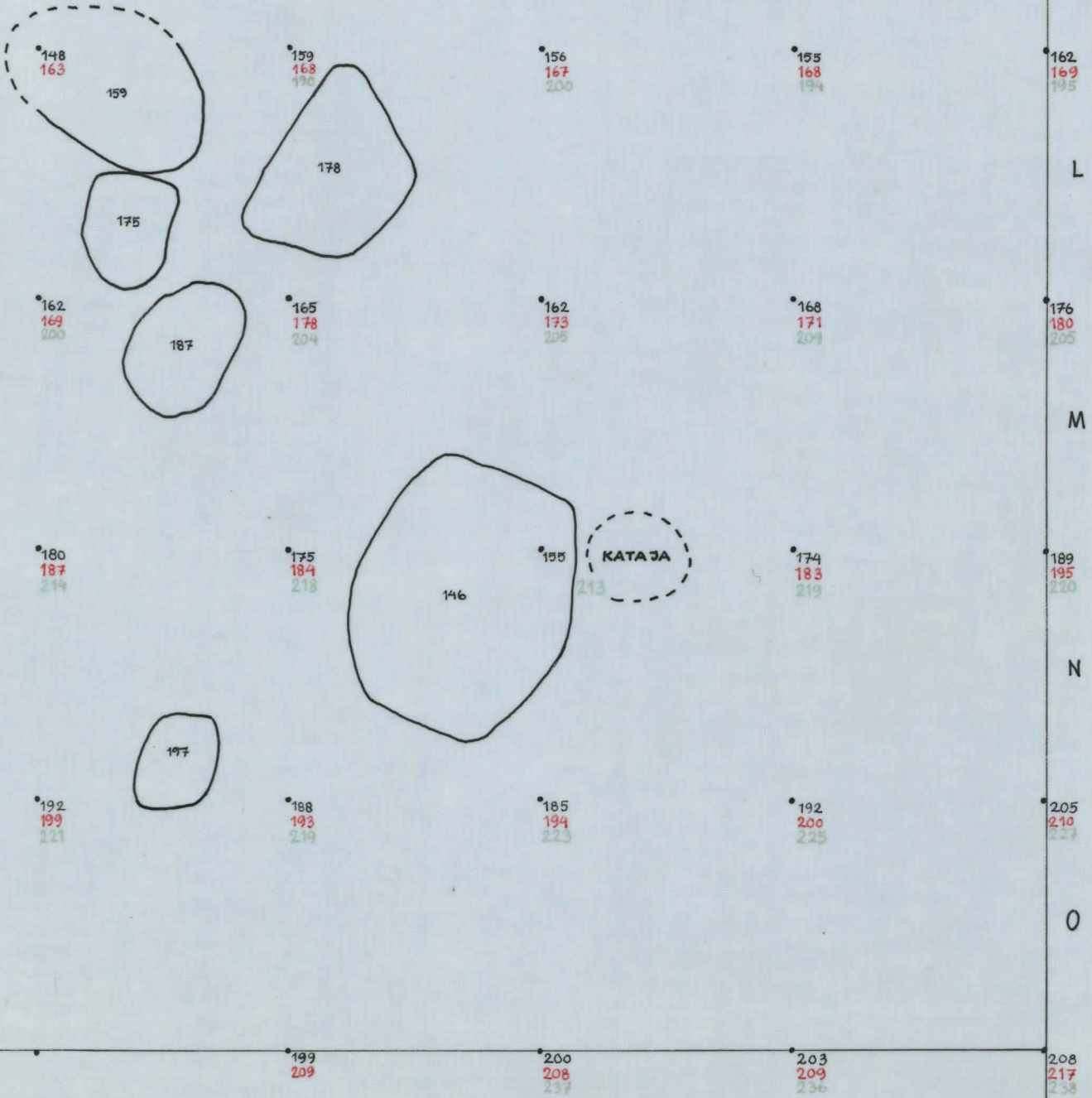

URJALA · LAUKEELA
Ali - Uotilan haka

P-L. Lehtosalo 1962
Kartanpiirtäjä : J. Lilja
Mittakaava : 1 : 25
Kiintop. pl. : 014

IV alue

Ujala, Laukeela, Aki-Uotila

F 28339

1. Ensimmäinen koekaiwausalue. Tummat kivet esottuvat heikosti vaaleammasta hiekasta. Valokuva on otettu idästä päin.

F 28340

2. Raunion 20. aidan eteläpuolelle valuneita kiviä kuvattuna idästä päin.

F 28341

3. Raunion 20. eteläpuolella olevaa epämääräistä kiveyttä kuvattuna idästä länteen.

F 28342

4. Sama kuin edeltä kuvattuna, mutta päin kuvattuna.

F. 28343

5. Rinnemuonion A sektori AOB kuvattuna idästä päin.

F. 28345

7. Sektorin COD keskusta lounaasta kuvattuna.

F. 28347a

9. Sektori DOA kuvattuna pohjoisesta käsin.

F. 28344

6. Sektori BOC kuvattuna etelästä käsin.

F. 28346

8. Sektori COD etelästä käsin kuvattuna.

F. 28347a

10. Sama kuva kuin edeltä.

Urjala, Laukeela, Ahi-Uotila

F. 28348

11. Raunion A keskusta ylhäältä etelästä kuvattuna.

F. 28349

12. Raunion A keskusta itästä päin.

ic/

F. 28350

13. Raunion A keskusta 'kurveriolin' poistamisen jälkeen kuvattuna kaakosta.

Ujjala, Laukeela, Ali-Notilan haaka.

F. 28449

Hautaraunioon n:o 21 kuuluva uhrikivi Ujjalan pitäjän Laukeelan kunnan Ali-Notilan talon haassa. Mainittu hautaraunio jää uuden Ujjalan kirkolta asemalle menevän tien alle, joten uhrikivi siirretään uuteen paikkaan tien pohjoispuolelle.